

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim
Ghairmiúil i measc Ceannairí
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional
Learning of School Leaders
and Teachers

Oideachas Reiligiúnach

Leabhrán Foghlama Gairmiúla

2025-2026

Clár ábhair	Leathanach
Gluais Téarmaí	2
Smaointeoireacht ar Ghníomhú a Ghníomhachtú	3
Gnéithe de Ghníomhú Foghlaimeoirí	4
Gníomhaíocht: Dearadh Uilíoch don Fhoghlaim (DUF)	5
Machnamh ar Sheisiún 1	7
Plé: Foghlaim Chomhoibríoch in OR	8
Gníomhaíocht Foghlaim Chomhoibríoch	9
Gníomhaíocht Foghlaim ó Thaithí	10
Machnamh ar Sheisiún 2	11
Gníomhaíocht Chreata RIST	12
Machnamh ar Sheisiún 3	14
Mála Droma an Mhachnamh	15
Aguisín 1: SS OR Torthaí Foghlama	16
Appendix 2: Eolas ar Inneachar Oideolaíoch Teicneolaíochta	17
Aguisín 3: An Creat RIST	18
Naisc	19
Nótaí	20

Gluais Téarmaí

Measúnuithe Rangbhunaithe (MRBnna)

Is é an cur síos is fearr ar seo ná gur ócáidí a mheasann ina ndéanann an múinteoir measúnú ar na daltaí ag baint úsáide as na tascanna sonracha atá leagtha amach i tsonraíocht an ábhair. Tá cur síos soiléir ar na tascanna, agus ar na critéir mheasúnaithe chun cabhrú le breithiúnas an mhúinteora. Faightear na critéir sna gnéithe cáilíochta a bhíonn nasctha le gach Measúnú Rangbhunaithe. Cé go bhfuil an measúnú cosúil leis an measúnú múnlaithreach a tharlaíonn gach lá sa rang, i gcás an Mheasúnaithe Rangbhunaithe déantar breithiúnas an mhúinteora a thaifeadadh le haghaidh Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus Measúnú Ábhair agus úsáidtear é i dtuairisciú na scoile do thuismitheoirí agus do dhaltáí.

Gnéithe cáilíochta

Tacaíonn na gnéithe cáilíochta le breithiúnas an scoláire agus an mhúinteora ar na Measúnuithe Rangbhunaithe agus is iad na critéir a úsáidfídh múinteoirí chun obair an scoláire a mheas.

Measúnú Foirmitheach/ Múnlaithreach

Is éard atá i gceist le measúnú foirmitheach (nó múnlaithreach) ná múinteoirí agus scoláirí ag machnamh ar an gcaoi a bhfuil an fhoghlaim ag dul chun cinn agus ag cinneadh na chéad chéimeanna eile chun torthaí fiúntacha a chinntiú. Cuid rithábachtach den mheasúnú múnlaithreach is ea an t-aiseolas a thugann múinteoirí dá gcuid scoláirí. Trí réimse gníomhaíochtaí measúnaithe, cabhraíonn an múinteoir leis an dalta an méid atá bainte amach a aithint agus an áit a bhfuil spás ann le haghaidh tuilleadh foghlama agus forbartha. Clúdaíonn measúnú chun foghlama na gnéithe uile den mheasúnú foirmitheach ach go mbíonn sé dírithe go speisialta ar ról gníomhach a bheith ag an scoláire ina c(h)uid foghlama.

Próifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí

n PGSS tabharfar aitheantas anseo don ghnóthachtáil thar achair uile na foghlama de réir mar a oireann Ábhair, Gearrchúrsaí, Folláine, Aonaid tosaíochta foghlama, Achair fhoghlama eile. Beidh eilimintí uile an mheasúnaithe mar bhonn tagartha agus tuairiscithe don ghnóthachtáil ar a n-áirítear measúnú foirmitheach, leanúnach, Measúnuithe Rangbhunaithe agus gráid CSS ar a n-áirítear torthaí ó na scrúduithe stát-theistithe agus ó na Tascanna Measúnachta. Beidh formáid a chinnfear go nairsiúnta ag PGSS. Beidh sé curtha le cheile ag an scoil agus faighte ag na scoláirí san Fhómhar I ndiaidh an tríú bliain, nuair a bhíonn torthaí uile an mensurate ó CSS agus ón scoil ar fail agus deimhnithe.

Intinn Foghlama:

Is ráiteas é an intinn foghlama a chruthaíonn an múinteoir le haghaidh ceachta nó sraith de cheachtanna, ina ndéantar cur síos soiléir ar cad is mian leis an múinteoir a bheadh ar eolas ag na daltaí, a thuigfeadh siad agus a bheith in ann a dhéanamh mar thoradh ar na gníomhaíochtaí foghlama agus teagaisc.

Toradh Foghlama:

Is ráitis iad torthaí foghlama i tsonraíochtaí curaclaim chun cur síos a dhéanamh ar an eolas, ar an tuiscint, ar na scileanna agus ar na luachanna ba chóir don scoláire a bheith in ann a léiriú tar éis tréimhse foghlama.

Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhar (AFMÁ)

I gcrúinnithe athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, roinnfidh agus pléifidh múinteoirí samplaí dá measúnuithe ar obair an scoláire agus tógfaidh siad comhthuisctint faoi chaighdeán fhoghlaim an scoláire. Beidh gach cruinniú Athbhreithnithe ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair sainiúil don ábhar agus díreofar ar na Measúnuithe Rangbhunaithe a dhéanfaidh an bhliain ghrúpa ar leith.

Critéir Ratha

Bíonn na critéir ratha nasctha le na hintinní foghlama. Is é an múinteoir agus/nó an scoláire a fhorbraíonn iad agus déanann siad cur síos ar an gcuma a bheadh ar iarracht rathúil.

Measúnú Suimitheach

Bíonn an measúnú suimitheach nuair a úsáidtear é chun luacháil a dhéanamh ar fhoghlaim scoláirí ag deireadh an phróisis teagaisc nó tréimhse foghlama áirithe. Is é an cuspóir atá leis achoimre a dhéanamh ar ghnóthachtálacha na mac léinn agus a chinneadh ar léirigh scoláirí agus a tuiscint ar an bhfoghlaim sin agus cén pointe ar léirigh siad í gcomparáid le critéir ratha nó gnéithe cáilíochta chomhaontaithe.

Aonad Foghlama

Nascann aonad foghlama Torthaí foghlama ina leagann amach go soiléir cad ba chóir a bheith ar eolas ag na daltaí, intuigthe agus indéanta mar thoradh ar na gníomhaíochtaí foghlama agus teagaisc laistigh den aonad sin.

Smaointeoireacht ar Ghníomhú a Ghníomhachtú

Breithnigh

- An maith liom go dtugtar rogha dom ar an gcaoi a mbím ag foghlaim?
- An dtugaim rogha do mo chuid scoláirí?
- Cén chaoi?

Pléigí bhur gcuid freagraí i ngrúpaí

Am: 15 nóiméad

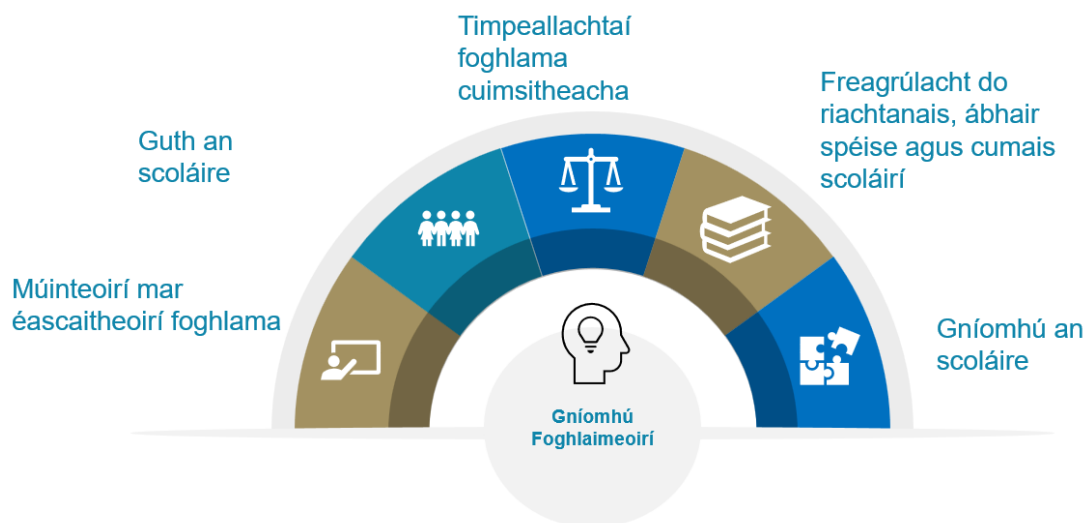

Gnéithe de Ghníomhú Foghlaimeoirí

Roghnaigh gné de ghníomhú foghlaimeoirí a bhfuil spéis agat ann.

Tabhair sampla den áit a spreagtar gníomhú i do sheomra ranga agus smaoinigh ar na bacainní is minice a tharlaíonn ina choinne sin

Am: 10 nóiméad

Gníomhaíocht: Dearadh Uilíoch don Fhoghlaim (DUF)

Bí i do ghrúpa sannta

Forbraigh eispéiris foghlama thacaíonn le gníomhaireacht bunaithe ar phrionsabail DUF

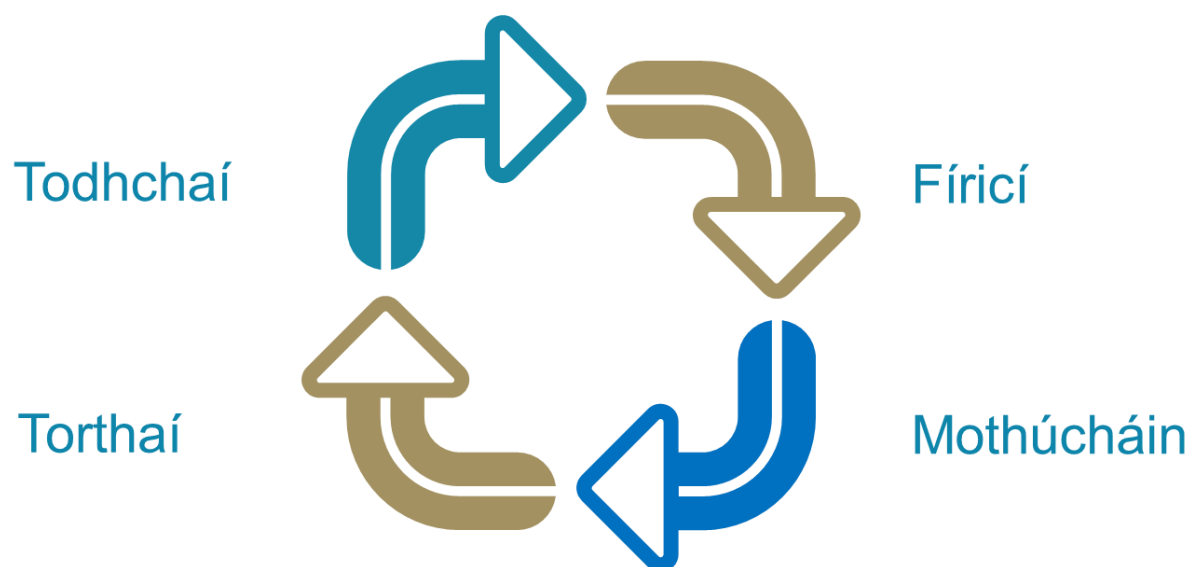
Time: 15 nóiméad

Torthaí Foghlama	Príomhfhoghlaim
2.7 fiosrú a dhéanamh ar an gcaoi ina dtéann teagasc reiligiúnach de chuid mór-reiligiúin dhomhanda amháin i ngleic le ceist ar ábhar buartha í don domhan faoi Láthair 3.1 scrúdú a dhéanamh ar fhoinsí difriúla luachanna agus ar na bealaí difriúla ina n-imríonn luachanna duine tionchar ar roghanna laethúla, ar chaidrimh, agus ar fhreagracht an as daoine eile 3.2 machnamh agus plé a dhéanamh faoi cad atá i gceist le moráltacht, faoin bhfáth go gcaithfidh daoine atá ina gcónaí sa tsochaí a bheith morálta agus faoi na tionchair agus na foinsí údaráis taobh thiar de chinnteoireacht mhorálta duine	Beidh na mic léinn in ann .. - tuisint a fháil ar thábhacht na moráltachta sa tsochaí - foinsí éagsúla moráltachta a aithint agus a mheas - iniúchadh a dhéanamh ar chreataí morálta dhá mhór-reiligiún dhomhanda (m.sh., an Chríostaíocht, Ioslam) agus dearcadh domhanda neamh-reiligiúnach (m.sh., daonnachas) - scileanna smaointeoireacht chriticiúil a fhorbairt chun anailís a dhéanamh ar na peirspictíochtaí éagsúla seo agus iad a chur i gcomparáid. - machnamh a dhéanamh ar a luachanna féin agus ar a bpróisis chinnteoireacht mhorálta féin - Gabhaigí isteach sa ghrúpa a sannadh daoibh - Forbraigí eispéiris foghlama a thacóidh le gníomhú foghlaimeoirí bunaithe ar phrionsabail DUF

Modhanna Iolracha Rannpháirtíochta	Modhanna Iolracha Léirithe	Modhanna Iolracha Gníomhaíochta agus Cur in Iúl

Machnamh ar Sheisiún 1

Plé : Foghlaim Chomhoibríoch in OR

Cad iad na deiseanna agus na dúshláin a bhaineann le scoláirí a bheith ag obair go comhoibríoch in OR?

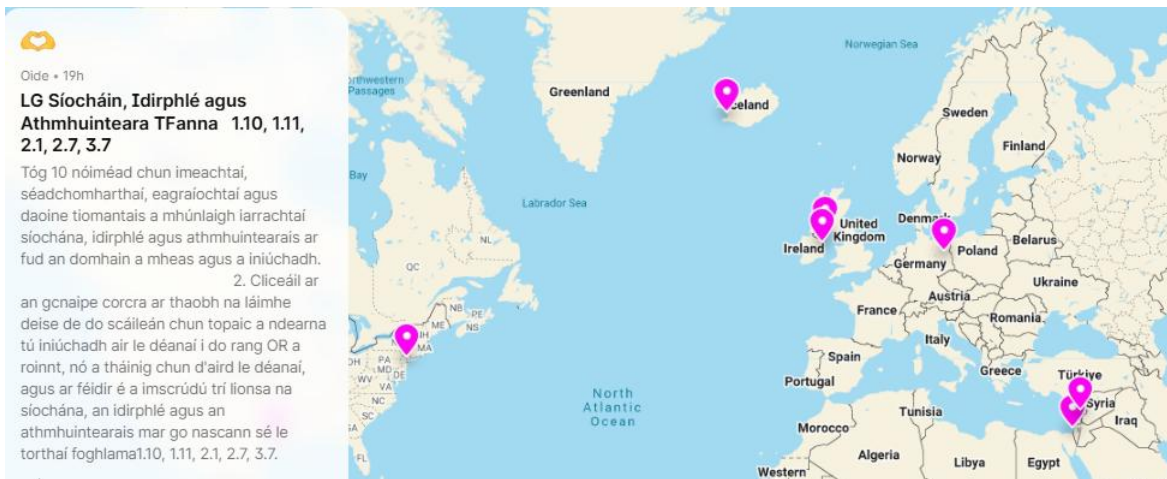

Gníomhaíocht Foghlaim Chomhoibríoch

Plé: an pointe a chuir tú leis an léarscáil le do ghrúpa

Le do ghrúpa, roghnaigh pointe amháin a chuireann ball den ghrúpa leis agus forbair eispéireas foghlama comhoibríoch bunaithe ar an bpointe sin a thacaíonn le gníomhú.

Am: 15 nóiméad

Gníomhaíocht Foghlaim ó Thaithí

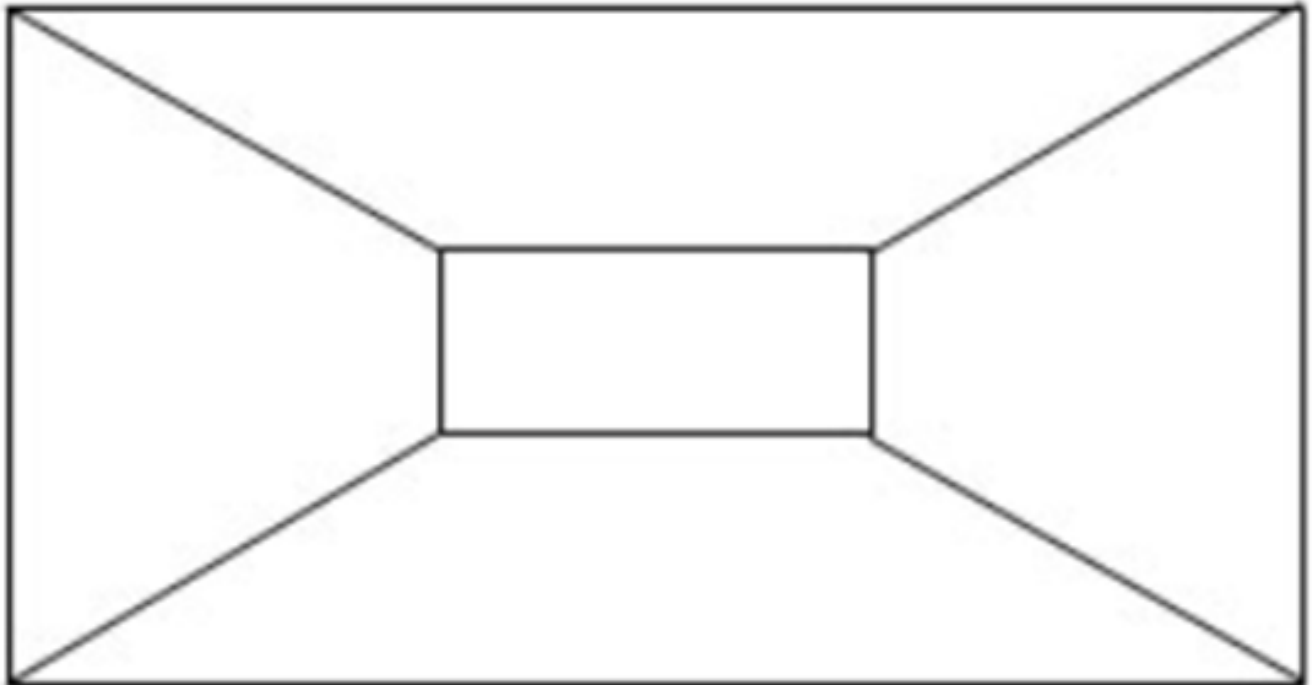
Iniúch Cén áit agus cén chaoi a n-úsáidfeá foghlaim ó thaithí chun cabhrú le do rang OR

Pléigh agus breac síos na smaointe sin le do ghrúpa ag úsáid Mata Boird

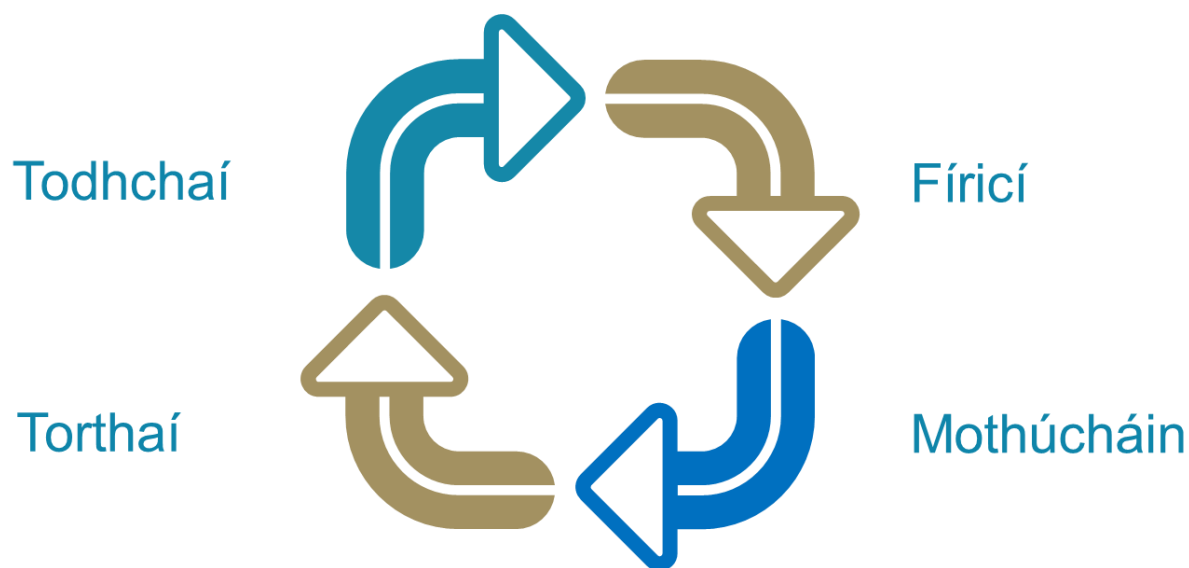
Am: 20 nóiméad

[Aguisín 1: SS OR Torthaí Foghlama]

OIDEACHAS REILIGIÚIN NA SRAITHE SÓISEARAÍ TORTHÁI FOGHLAMA			
GNÉITH	Fiosrúcháin	Fiosrú	Machnamh agus gníomh
SNAITHEANNA	CREIDIMH A CHUR IN IÚL	CEISTEANNA A FHIOSRÚ	AR LUACHANNA I MBUN GNÍOMH
	1.1. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.1. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.1. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.2. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.2. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.2. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.3. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.3. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.3. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.4. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.4. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.4. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.5. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.5. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.5. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.6. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.6. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.6. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.7. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.7. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.7. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.8. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.8. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.8. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.9. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.9. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.9. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...
	1.10. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.10. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...	1.10. aitheascadh na n-ádhadán a bhaineann le...

Machnamh ar Sheisiún 2

Gníomhaíocht Chreata RIST

Roghnaigh do ghrúpa sannta

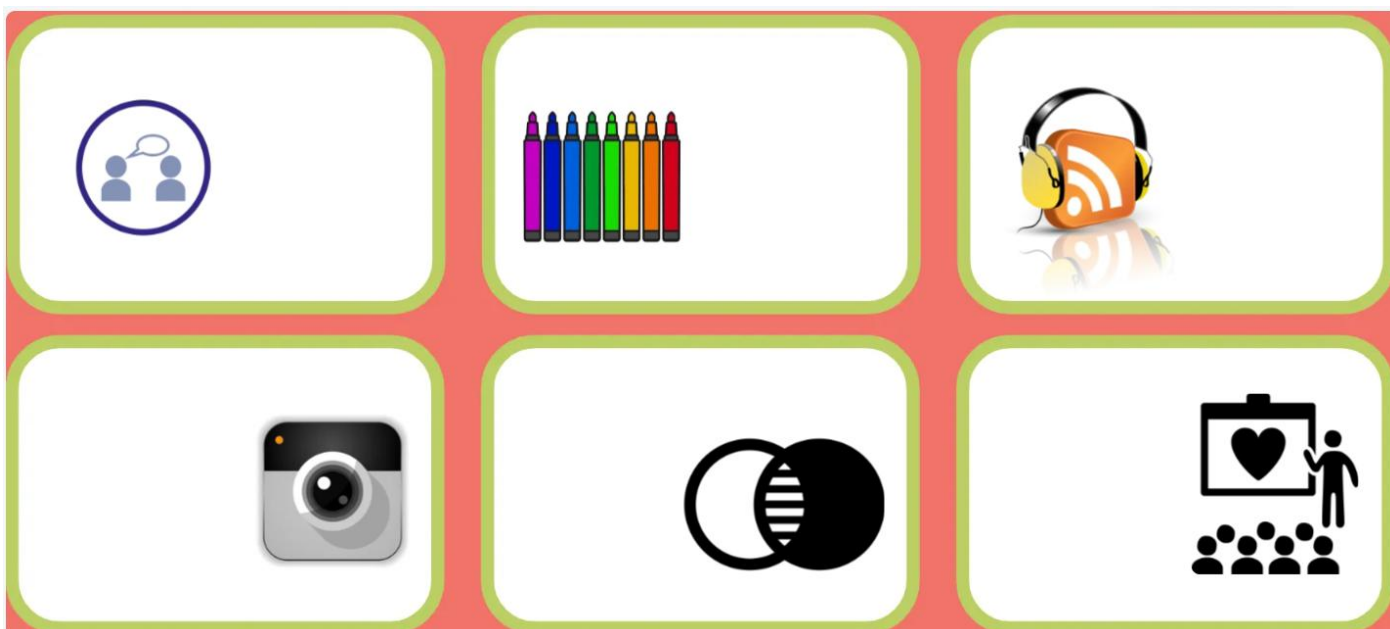

Úsáid an creat RIST chun cabhrú leat leideanna a thógáil chun bord roghanna a chruthú chun tacú le gníomhú agus le foghlaim chomhoibríoch

Cad é a d'oibrigh go maith / B'fhearr fós dá mba rud é

[Appendix 3: an creat RIST]

Am: 20 nóiméad

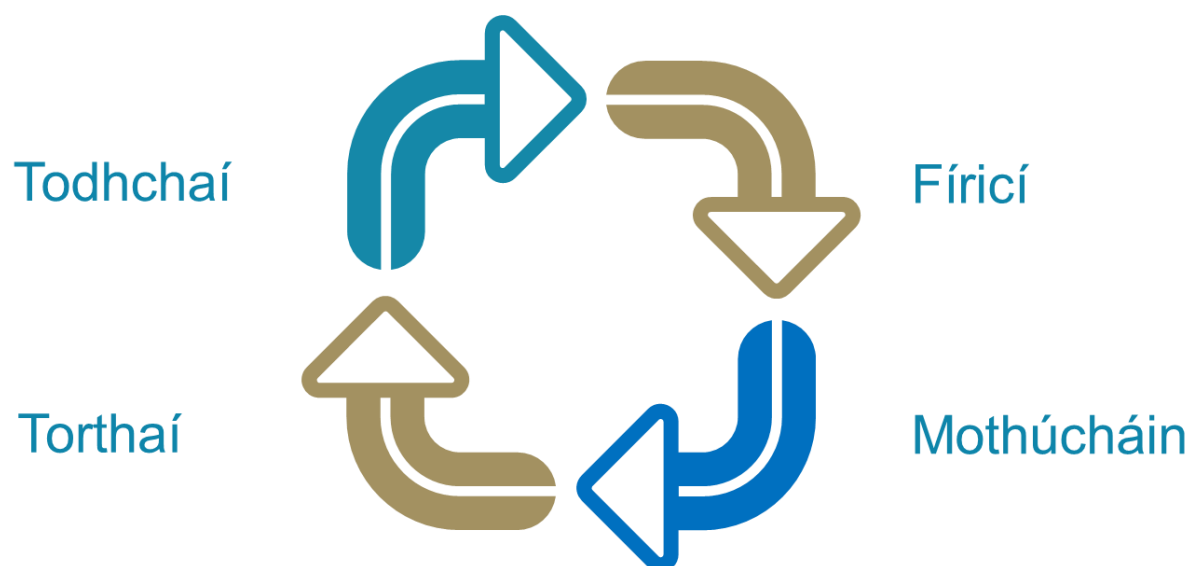
Nithe ar éirigh go maith leo...

Nithe ab fhearr fós...

Machnamh ar Sheisiún 3

Mála Droma an Mhachnamh

Tar éis an lae inniu ...

Cad a thabharfaidh mé liom/ a thabharfaidh muid linn?

Cad a fhágfaidh mé / muid taobh thiar díom/dinn?

Cad é rud amháin ar mhaith liom/linn díriú air agus mé / muid ag leanúint ar aghaidh le mo thuras / ár dturas?

OIDEACHAS REILIGIÚIN NA SRAITHE SÓISEARAÍ TORTHAÍ FOGHLAMA

GNÉITHE

Fiosrúchán

Fiosrú

Machnamh agus gníomh

CREIDIMH A CHUR IN IÚL

- 1.1 príomhchreidimh reiligiúna na dtí mhór-reiligiún dhomhanda atá in Éirinn sa lá atá inniu ann a chur i láthair
- 1.2 iníochadh a dhéanamh ar dhá phobal creidimh a bhíúil láithreach nach beag acu ina cheantar/reiligiún féin (ní mór go mbeadh baint ag na pobal creidimh a roghnófar le dhá cheann de na cúig mhór-reiligiún domhanda a ndéantar staidéar orthu faoi tsonraíocht a thaispeáint maidir leis an gcóir ina n-éiríonn creidimh reiligiúna an phobail b'fhéidir ar shaoil na mball ó lá go lá
- 1.4 iníochadh a dhéanamh ar an gcóir inar chur an Chríostaíocht le cultúr agus oidhreacht na hÉireann
- 1.5 éirí a dhéanamh ar theamaí reiligiúna i gcóir na hÉireann seo san ealaín, i gcóir i dtíocht nó i scannáin
- 1.6 scrúdú a dhéanamh agus léiriú a thair ar an gcóir ina gcuireann daoine creideamh reiligiúna in iúl i ndeaghádh, in ionaid adhartha foirmeála agus in ionaid bheannaíthe eile
- 1.7 plé a dhéanamh ar an tábacht a bhaineann le eagraíocht neamhreiligiúna agus ceiliúradh neamhreiligiúna i saol daoine
- 1.8 cur síos a dhéanamh ar ról na poidreíochta i saol daoine a bhíúil creideamh acu
- 1.9 míniú a dhéanamh ar céad a bhí i gceist le téacs beannaíthe áirithe2 a fhorbairt le linn de mhór-reiligiún domhanda agus machnamh a dhéanamh ar an tábacht atá leis i gcóir i saol na ndaoine a bhíúil an creideamh sin acu
- 1.10 plé a dhéanamh ar an tábacht a bhaineann le dialóg agus caidreamh idir mhór-reiligiún dhomhanda agus le linn de mhór-reiligiún agus athmhúntearas a chur chun cinn ar fud an domhain sa lá atá inniu ann
- 1.11 taighde a dhéanamh faoi eagraíochtaí reiligiúna nó eagraíochtaí eile, a bhloim ag obair ag an leibhéal náisiúnta nó idirnáisiúnta chun ceartas, síocháin agus athmhúntearas a chur chun cinn agus machnamh a dhéanamh ar an gcóir ina bhíúil an obair atá ar bun acu ag cur a bhlé bhunaidh in iúl
- 1.12 tarrangt le chéile a dhéanamh ar an léargas a fhaightear faoi na gcóir ina gcuireann daoine a bhíúil creidimh reiligiúna nó eile, in iúl agus ina bhíúil na creidimh sin le féiceáil ina saol, agus machnamh a dhéanamh maidir leis an léargas sin

CEISTEANNA A FHIOSRÚ

- 2.1 taighde a dhéanamh ar thianaise ealaíonta, aitheascacha nó sheandálaíochta a léiríonn bealaí ina ndéanann daoine iarracht brí agus cuspóir a thabhairt dá saol
- 2.2 machnamh a dhéanamh ar an gcóir ina ndéanadh mhór-reiligiún domhanda amháin agus dearcadh neamhreiligiúna ar an domhan i ngleic leis na ceistanna móra faoi saol, amháin, cén fáth go bhfuilimid anseo? Conas ba cheart dúinn maireachtáil? Céard a tharlaíonn nuair a fhaightimid bás?
- 2.3 fíorú a dhéanamh ar an gcóir ina gcuireann iníon/scaolta éagsúla, iáir iníon/scaolta reiligiúna agus neamhreiligiúna, tuiscint ar an domhan/an dúla in iúl, agus machnamh a dhéanamh ar an mbrí agus ar an abharthacht a bhaineann leo sa lá atá inniu ann
- 2.4 taighde a dhéanamh ar an Diagacht mar a chuirtear i láthair i dhá mhór-reiligiún dhomhanda, agus an taighde sin a chur i láthair ag tarrangt ó fhoinse i dtéacsanna beannaíthe agus/nó foinse údarsásacha eile
- 2.5 beathaisnéis a chur i saol bhunaitheoir nó luathleantóirí de chuid mhór-reiligiún dhomhanda, ag baint úsáide as foinse ealaíon reiligiúna agus stáinúla
- 2.6 amlíne a chur le chéile maidir le mhór-reiligiún dhomhanda amháin, ag déanamh tagairt do dhaoine tabhachtacha, tréimh a raibh borradh faoi agus tréimh d'úslánacha
- 2.7 fíorú a dhéanamh ar an gcóir ina déanann teagasc reiligiúna de chuid mhór-reiligiún dhomhanda amháin i ngleic le ceist ar ábhar buartha i don domhan faoi láthair
- 2.8 scaolta daoine aonaracha nó grúpaí daoine a chur i láthair ó stair dhá cheann de mhór-reiligiún an domhain a raibh tionscail dearfach acu ar shaoil daoine mar gheall ar an tionscail a bhí acu maidir le réir a gceideamh
- 2.9 cur síos a dhéanamh ar an gcóir ina bhféadadh athrú teacht ar chreideamh daoine ag pointe áirithe le linn a shaoil
- 2.10 tarrangt le chéile a dhéanamh ar an léargas a fhaightear faoi na gcóir ina déanann daoine ag a bhíúil creidimh reiligiúna agus tuiscint difriúla ar an saol i ngleic le ceisteanna maidir le brí, cuspóir agus caidreamh, agus machnamh a dhéanamh ar an léargas sin

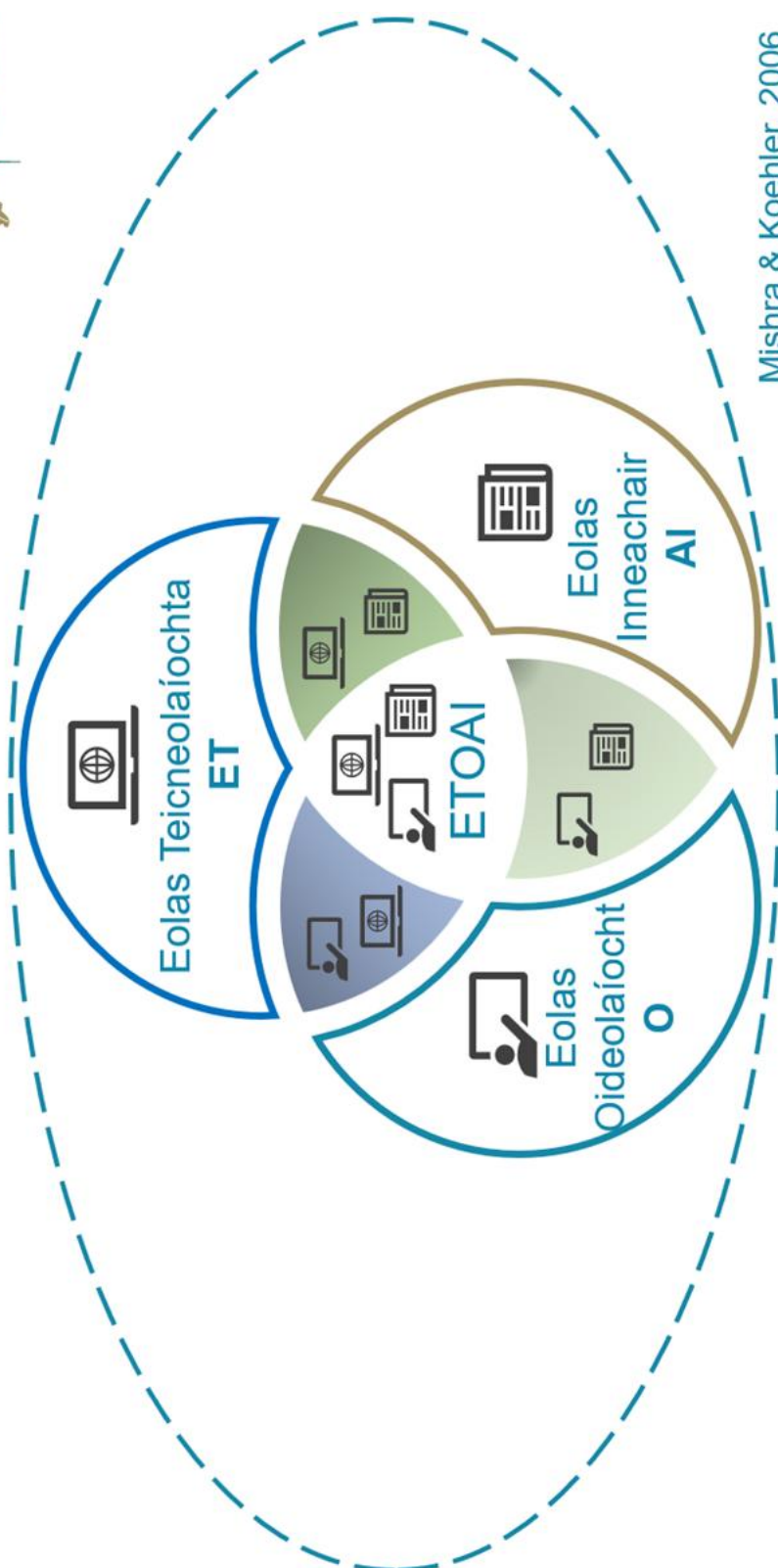
ÁR LUACHANNA I MBUN GNÍMH

- 3.1 scrúdú a dhéanamh ar fhoinse difriúla luachanna agus ar na bealaí difriúla ina n-éiríonn luachanna daoine b'fhéidir ar roghanna laethúla, ar chaidreamh, agus ar fheirgíocht an as daoine eile
- 3.2 machnamh agus plé a dhéanamh faoi cad atá i gceist le moralacht, faoi bhlé bhíocht go gairidídh daoine atá ina gcóir ina bhféadadh gach cód tionscail a imirt ar chinteoireacht mhórle léantóir
- 3.3 scrúdú a dhéanamh ar chod mórle dhá cheann de na cúig mhór-reiligiún dhomhanda agus plé a dhéanamh ar an gcóir ina bhféadadh gach cód tionscail a imirt ar chinteoireacht mhórle léantóir
- 3.4 míniú a dhéanamh maidir le cad is brí le saol atá go maith ó thaobh na moralachta de a léantóir ag déanamh tagairt do dhá mhór-reiligiún dhomhanda agus iad a chur i gcomparáid le dearcadh neamhreiligiúna ar an domhan
- 3.5 scrúdú a dhéanamh ar an gcóir ar fíorú le próiseas chinteoireachta mhórle cabhú le daoine chun cinneadh idir ceart agus mícheart a dhéanamh i nroghchláranna laethúla
- 3.6 díospóireacht a dhéanamh faoi shaincheist mhórle a thagann chun cinn ina shaoil féin agus machnamh a dhéanamh faoi na cúlleana taobh thiar de dhá dhearcadh éagsúla ar an gcóir
- 3.7 taighde a dhéanamh ar an tuiscint atá ag dhá mhór-reiligiún dhomhanda ar chomhbhlé, ceartas, síocháin agus athmhúntearas agus ar na bealaí ina bhíúil an tuiscint sin le sonrú
- 3.8 míniú a thabhairt faoi na gcóir ina gcuireann an tuiscint atá ag mhór-reiligiún dhomhanda amháin ar churam a thabhairt don domhan le folláine gach daoine ar fud na cruinne agus plé a dhéanamh maidir le haghaidhacht na tuiscana sin sa lá atá inniu ann
- 3.9 tarrangt le chéile a dhéanamh ar an léargas a fhaightear ar na grúpana, luachanna agus príomhaíochtaí taobh thiar de chinteoireacht agus grúpaí dhá saol daoine, agus machnamh a dhéanamh maidir leis an léargas sin

SÁ-THEAZZA

Appendix 2: Eolas ar Inneachar Oideolaíoch Teicneolaíochta

Aguisín 3: an Creat RIST

 Oide Tacú leis an bhfoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

CREATLACH RIST

Innealtóireacht Leide do ISGhin /STManna

Cé go bhfuil a lán leidchreataí a mholtar a úsáid le ISGhin / STManna, is i an ceann seo a leanas is mó a mbaineann múinteoirí tairbhe aisti .

R RÓL Tabhair ról don ISGhin / STM agus luaigh comhthéacs

I IARR Sainigh go soiléir an tasc atá le déanamh

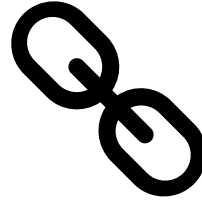
S SONRACH Bí sonrach faoin leagan amach, fad, stíl srl atá de dhíth

T TRIAIL Beachtaigh do leid. Iarr moltaí ar an ISGhin / STM

DÉAN SEICEÁIL I GCÓNAÍ AR CHRUIINNEAS AN ASCHUIR AGUS AR AN OIRIÚNACHT

Naisc

- OR Oide Leathanach Baile [Nasc](#)
- EFG 2025-26 Padlet [Nasc](#)
- IS sa Seomra OR Padlet [Nasc](#)
- DUF CAST Leathanach Baile [Nasc](#)
- Príomhscileanna na Sraithe Sóisearaí CNCM : Ag Obair le Daoine Eile [Nasc](#)
- webwise.ie

Nótaí

Handwriting practice lines consisting of 20 sets of three horizontal lines (top, middle, and bottom) for letter formation.

